

Vyhlásenie Komisie COMECE pre etiku

Etická neobhájiteľnosť „základného práva EÚ na potrat“

V súvislosti s etickou neospravedliteľnosťou „základného práva EÚ na potrat“, Komisia COMECE pre etiku sa domnieva, že:

1. Ľudská dôstojnosť je zakotvená v zmluvách a charte EÚ ako zastrešujúca hodnota. Zakladatelia Európskej únie, vychádzajúc zo skutočnej humanistickej tradície, ktorá robí Európou tým, čím je, si veľmi dobre uvedomovali základný význam neodňateľnej dôstojnosti každej ľudskej bytosti. Rešpektovanie dôstojnosti každej ľudskej bytosti v každej fáze jej života, najmä v situáciách úplnej zraniteľnosti, je základným princípom demokratickej spoločnosti.

2. Z právneho hľadiska neexistuje v európskom ani medzinárodnom práve uznané právo na potrat. Ani Charta základných práv EÚ, ani Európsky dohovor o základných právach (EDLP) neschvaľujú takéto právo na potrat.

3. Legislatívne právomoci členských štátov EÚ a zásada prenesenia právomocí, podľa ktorej Únia koná len v medziach právomocí, ktoré jej členské štáty zverili v zmluvách za účelom dosiahnutia cieľov stanovených v týchto zmluvách (článok 5 ods. 2 Zmluvy o Európskej únii), su musia dodržiavať. Na úrovni EÚ neexistujú žiadne právomoci týkajúce sa regulácie potratov a je potrebné uznať, že základné práva nemôžu zakladať nové právomoci Únie.

4. Európsky súd pre ľudské práva nikdy nevyhlásil potrat za ľudské právo chránené Európskym dohovorom o základných právach. Naopak, vyhlásil právo na život za základné ľudské právo a vo svojej judikatúre potvrdil, že je legitímnym cieľom zmluvných štátov dohovoru chrániť nenarodený život. Okrem toho sa súd obmedzil len na otázky procesnej spravodlivosti vo vzťahu k potratom, ak je toto uznané vnútroštátnym právom členských štátov Rady Európy. Ak sú podmienky potratu upravené vnútroštátnym právom, potom je obmedzenie alebo odmietnutie uplatňovania vnútroštátneho práva porušením Dohovoru.

5. Je všeobecnou doktrínou Európskeho súdu pre ľudské práva, že vo veciach, ktoré sa týkajú viac ako jedného základného ľudského práva a na ktoré majú rozumní občania a demokratické štáty odlišné názory, má členský štát "široký priestor na posúdenie", pokiaľ ide o spôsob vyváženia týchto práv. Potraty sa týkajú práva na súkromie v rodinnom živote, ale štát má taktiež legitímny záujem chrániť nenarodené deti a má tiež povinnosť zabezpečiť, aby zákony neposilňovali diskrimináciu osôb so zdravotným postihnutím alebo neohrozovali právo zdravotníckych pracovníkov na slobodné uplatnenie výhrady vo svedomí. Potraty sú legitímnym predmetom trestného a občianskeho práva, a veľká väčšina štátov má osobitné zákony, ktoré ukladajú požiadavky a obmedzenia na ich vykonávanie.

6. Pokiaľ ide o Európsku úniu a opakovanú výzvu, aby sa v budúcnosti zaviedlo nové základné právo na potrat do Charty základných práv EÚ, Etická komisia COMECE zdôrazňuje, že zmena Charty základných práv EÚ by si vyžadovala veľmi zložitý postup. Podľa právnych požiadaviek čl. 48 ZEÚ je nevyhnutnou podmienkou zmien zmluvy ratifikácia všetkými členskými štátmi. Okrem toho by sa musel zvolať konvent pozostávajúci zo zástupcov všetkých národných parlamentov, hláv štátov a vlád, Európskeho parlamentu a Európskej komisie. Taktiež existujú veľké rozdiely v tom, ako členské štáty vyvažujú práva tehotných žien s právami nenarodených detí. Pokiaľ ide o ústavné tradície, ukazuje sa veľmi odlišný obraz v rámci EÚ. Rešpektovanie rôznorodosti týchto predpisov a veľkého významu jednotlivých ústavných tradícií pri zvažovaní rozdielných základných práv v konflikte týkajúcom sa tehotenstva naznačujú, že neexistuje právo na potrat ako všeobecný princíp práva Únie.

*Zdroj: **COMECE** / Preložil: Marek Mišák*